

Dohoda o vině a trestu v USA, Německu a na Slovensku

Mgr. Hana Veselá

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny
Parlamentní institut

Obsah

PLEA OF GUILTY VE SPOJENÝCH STÁTECH AMERICKÝCH	2
PROCESNÍ DOHODY VE SPOLKOVÉ REPUBLICCE NĚMECKO.....	5
DOHODA O TRESTU V SLOVENSKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU	7
SHRNUTÍ.....	9
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A POUŽITÝCH PRAMENŮ	9

Právo, aby trestní věc obviněného byla projednána v přiměřené lhůtě, je součástí základní zásady spravedlivého procesu. Zdlouhavost řízení může vést k oslabení hodnoty důkazu, obviněný s poškozeným jsou navíc vystavováni nejistotě o výsledku řízení. Listina základních práv a svobod stanoví, že „každý má právo, aby jeho věc byla projednána (...) bez zbytečných průtahů.“ Tomu má napomáhat nová úprava trestního řádu, tzv. dohoda o vině a trestu. Tento právní institut se pod různými názvy vyskytuje v několika právních řádech evropských zemích. Tato práce srovnává právní úpravu ve Spojených státech, Spolkové republice Německo a na Slovensku.¹

Plea of guilty ve Spojených státech amerických

Základní aspekty institutu

V právu Spojených států se hovoří o tzv. *guilty plea* (plea of guilty) neboli „uznání viny“, jemuž někdy předchází *plea bargaining* neboli dohadování mezi žalobcem a obhájcem ještě před hlavním líčením o tom, za jakých ústupků je obžalovaný ochoten přiznat svou vinu.² Právní slovník tento institut definuje jako „neformální postup, na základě něž může obžalovaný souhlasit s přiznáním viny, pokud veřejný žalobce podnikne kroky vedoucí k zmírnění trestu.“³

Podstata guilty plea tkví v tom, že v průběhu vyjednávání mezi veřejným žalobcem a obhájcem dojde k dohodě mezi oběma stranami. Obsahem této dohody je na straně obviněného vzdání se práva na projednání věci soudem za slib strany obžaloby, že ta buď zeslabí své obvinění (zpravidla vypustí některé trestné činy nebo skutky, či bude skutek kvalifikovat podle mírnějšího ustanovení trestního zákona), anebo navrhne nižší trest.⁴

Z historie

První počátky tohoto institutu ve Spojených státech najdeme v polovině devatenáctého století. V průběhu poslední třetiny devatenáctého století byla plea bargaining institucionalizována jako standardní rys amerických, zejména městských soudů. Nápor trestní agendy však nemůže být jediným vysvětlením jejího vzniku, protože se plea bargaining vyvíjela i tam, kde přetížení neexistovalo. Mezi důvody jejího vzniku patří zejména vzestup profesionality policie a veřejných žalobců, vzrůst specializace a profesionalizace na straně obhajoby a rozšíření práv obhájce na v předsoudním stadiu, větší složitost a finanční náročnost porotního soudního procesu, změny

¹ Kromě níže uvedených příkladů je to např. conformidat ve Španělsku nebo tzv. patteggiamento v Itálii.

² Štěpán J.: Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech, in: Právo a zákonnost, č. 5/1991, s. 292

³ Curzon, L. B.: Dictionary of Law, Plymouth 1979, s. 255

⁴ Obžalovaný může také prohlásit nevinu, či odmítnout spor (tzv. nolo contendere, no contest plea), což má pro účely potrestání v zásadě stejný dopad, jako guilty plea. Guilty plea oproti tzv. nolo contendere může však být pokládáno za přiznání v případném občanskoprávním sporu ve stejné věci.

v trestní legislativě a snaha veřejných žalobců a soudců dosáhnout rozhodnutí, které by co nejlépe vyhovovalo potřebám daného pachatele. Zejména v poslední době se tato praxe stala zjevnou a otevřenou, a Nejvyšší soud Spojených států ji považuje ve svých rozhodnutích za vhodnou a nutnou.

Právní úprava

Dohodovací řízení je v americkém právu upraveno v Pravidle 11,⁵ což je obdoba evropských zákonů. Rozsáhlý komentář k tomuto pravidlu říká, že: „*Dispozice s trestními žalobami pomocí dohod mezi veřejným žalobcem a obviněným, někdy volně nazývanými ‚plea bargaining‘, je základním prvkem pro výkon spravedlnosti.*“⁶ Obviněný může prohlásit, že je nevinný, dále může svou vinu uznat, nebo použít tzv. *nolo contendere*.⁷ Veřejný žalobce, obhájce obviněného nebo obviněný, pokud se zastupuje sám, spolu mohou diskutovat a dosáhnout dohody. Soud se nesmí takových diskusí účastnit.⁸

Zákonné podmínky k „plea guilty“

V americkém právu nejsou nijak striktně vymezeny. Uznat vinu lze v podstatě pro jakýkoliv trestný čin. Postačí, aby po předchozím dohodovacím řízení mezi obviněným a veřejným žalobcem, během něhož došlo k uzavření dohody, se obviněný osobně dostavil k soudu a v hlavním líčení pod přísahou uznal vinu.

Formální náležitosti „plea guilty“

Vzhledem k tomu, že k přiznání viny dochází pod přísahou v hlavním líčení, a toto přiznání se stává součástí protokolu, nejsou žádné zvláštní formální náležitosti stanoveny.

Postavení soudce v dohodovacím řízení

Pokud dojde k dohodě, je o tom soudce informován ještě před zahájením hlavního líčení, přičemž je třeba, aby se soudce dále přesvědčil, že obžalovaný svou vinu uznal dobrovolně, a že chápe procesní důsledky svého projevu. Jak už bylo řečeno, samotný soudce by se jednání o dohodě účastnit neměl. Soudem schválená dohoda se stává součástí protokolu.

Soudce musí při každém prohlášení viny přezkoumat po stránce skutkové i právní, zda tu je základ pro takové prohlášení, tj. zda přiznání bylo učiněno „*po porozumění povaze obvinění a důsledkům přiznání.*“⁹ Americké právo vyjmenovává ve 14 bodech skutečnosti, které je povinen soudce obviněnému sdělit a ujistit se, že jim obviněný rozumí. Zejména si musí být soudce jist, že obviněný zná a chápe povahu obžaloby, maximální a minimální trest pro žalovaný čin, skutečnost, že má právo prohlásit nevinu, a dále skutečnost, že prohlášením viny se zřiká práva na projednání věci soudem. Obviněný vypovídá o shora uvedených skutečnostech pod přísahou v hlavním líčení. Dohoda dále musí být uzavřena dobrovolně, tedy k ní nesmí dojít pod pohrůzkou násilí, hrozbou ani příslibem něčeho, co dohoda neobsahuje.¹⁰

Soudce není povinen obviněnému, který uznal vinu, sdělit důsledky uznání viny – takovým důsledkem může být například nepřípustnost podmíněného propuštění. (Pokud by se ale soudce domníval, že důsledky uznání viny mají pro obviněného důležitý význam, mohl by tak učinit.) „*Například soudce může vynést rozsudek podle § 4202, Rule 18 U.S.C., kdy lze obviněného*

⁵ US Code: Title 18A, Rule 11, Pleas

⁶ U.S.C. Notes of Advisory Committee on Rules—1974 Amendment 18

⁷ Rule 11, 1 (a)

⁸ Rule 11, 1 (c)

⁹ U.S.C. Notes

¹⁰ Rule 11, 2 (b)

podmíněně propustit až když si odpykal jednu třetinu z maximální doby trestu; nebo podle § 4208 odst. 1, písm. a) Rule 18 U.S.C., kdy lze požádat o podmíněné propuštění teprve po uplynutí lhůty kratší než jedna třetina maximální doby trestu; nebo podle § 4208 odst. 2, písm. a) Rule 18 U.S.C., které ponechává možnost podmíněného propuštění na volné úvaze. Tehdy by soudce mohl obviněného upozornit na důsledky přiznání viny. Soudce však obvykle nebude mít k dispozici spis z předsoudního stadia, a tedy nemá žádný základ proto, aby dal obviněnému radu, kdy bude moci požádat o podmíněné propuštění.“¹¹

Pokud soudce zjistí, že podmínky dohody jsou nepřijatelné, musí být o tom obviněný informován a své prohlášení může vzít zpět. Jestliže veřejný žalobce dohodu nedodrží a soudce to ještě předtím než vynese rozsudek zjistí, vydá rozhodnutí, že okolnosti vyžadují zvláštní výkon dohody, nebo že obviněný může své prohlášení vzít zpět. „V schvalovacím procesu však nejsou stanovena kritéria pro přijetí nebo zamítnutí dohody. Samotné rozhodnutí o schválení nebo zamítnutí dohody je ponecháno na soudcovském uvážení.“¹²

V okamžiku, kdy soud prohlášení viny přijme, zaprotokoluje všechny podmínky dohody a vysloví s ní souhlas, má toto prohlášení viny povahu pravomocného odsouzení obviněného, tedy pravomocného výroku o vině. Řízení potom pokračuje rozhodnutím o trestu.

Možnost podání opravného prostředku

Až do doby, než soud vynese rozsudek obsahující výrok o trestu, nemůže obviněný soudem schválené prohlášení o vině odvolat nebo jinak napadat.

Obviněný může prohlášení viny nebo „nolo contendere“ vzít zpět:

- 1.) předtím než soud schválí dohodu, a to jak s odůvodněním, tak i bez udání důvodu; nebo
- 2.) po schválení dohody soudem, ale před vyhlášením takového rozhodnutí, pokud:
  - a.) soudce odmítne dohodu podle Rule 11 5 (c);
nebo
  - b.) obviněný předloží spravedlivý a oprávněný důvod pro zpětvzetí.¹³

Výjimka se připouští v případě, že veřejný žalobce nedodrží dohodu, nebo pokud byl obhájce nečinný, nebyla dána pravomoc soudu, nebo to stanoví zvláštní zákon. (Pokud v tomto případě je podáno odvolání a odvolací soud uzná obžalovaného nevinným, obžalovaný může prohlášení viny vzít zpět.)

Efektivnost

Dohoda o uznání viny zkrátí soudní řízení na minimum, tj. na pouhé vyslovení trestu soudem. Ve Spojených státech je takto vyřízeno zhruba 90% případů.¹⁴ Pokud jde o trestní věci, jeden z výzkumů z konce 60. let minulého století ukázal, že pomocí dohod bylo ve Spojených státech vyřízeno až 95% případů.¹⁵ V praxi jde zejména o jednání podobné přestupkům, a o méně závažné trestné činy, ačkoliv právo Spojených států guilty plea nijak neomezuje.

K přiznání „guilty“ dochází zejména, když je případ od začátku jasný a obhájce i obžalovaný počítají s přijatelným trestem. Jak už bylo řečeno, často přiznání viny předchází dohodovací jednání mezi obhájcem a veřejným žalobcem. To bývá organizováno i u případů velmi závažných nebo nejasných. Taková jednání mohou jako velmi podrobná probíhat v kanceláři veřejného žalobce, nebo se naopak dle J. Štěpána „odehrají během několika minut v koutě přeplněné chodby před

¹¹ U.S.C. Notes

¹² tamtéž

¹³ Rule 11, 1 (d).

¹⁴ Štěpán, s. 292

¹⁵ U.S.C. Notes

jednací síní. Někdy jsou to profesionální výměny stanovisek mezi dobrými známými, jindy se jednání může zvrhnout v nepřímé vydírání.¹⁶ Jejich podstatou je uznání viny obžalovaného, po němž následuje mírnější trest. Veřejný žalobce tak sobě a soudu ušetří čas.

Je třeba podotknout, že americké právo podobně jako britské common-law nezná zvláštní úpravu přestupků, tak jak je to běžné v právu kontinentálním. Jak ve Spojených státech, tak v Anglii jsou všechny činy, které by například v českém právu spadaly do kategorie přestupků, vyřizovány před soudy.

Exkurz: Šámal o tom píše: „Pokud se pak zamyslíme nad u nás v přestupkovém řízení používanou institucí blokového řízení, k vyřízení přestupků, mohli bychom také hovořit o převážné většině případů vyřízených na podkladě podobné instituce „přiznání viny, neboť i v blokovém řízení je podmínkou souhlas přestupce, jak s tím, že se dopustil přestupku, tak i s uloženým postížením, přičemž se přestupce také vzdává práva takto vyřízený přestupek později napadnout v opravném řízení.“¹⁷

V kontinentálním právu existují podobné nebo jiné instituce, jako trestní příkaz, amnestie nebo odklony, jako např. podmíněné zastavení trestního stíhání nebo narovnání, známé i v českém právu. Občanské soudní řízení zná také podobný institut, a tím je smír.

Přestože je „plea bargaining“ velkou částí americké trestněprávní teorie kritizováno, považuje jej praxe za nezbytný institut trestního práva procesního a v sedmdesátých letech minulého století bylo Nejvyšším soudem uznáno, že dohoda o uznání viny se nepříčí ústavě. Tato dohoda navíc funguje jako nezbytný filtr, jímž procházejí trestní případy, než se dostanou k soudu.

Posouzení právní vědy

Argumentem pro zachování dohod je skutečnost, že při jejich využití lze vyřídit rychle a jednoduše velké množství případů, jejichž náklady by v případě klasických soudních řízení veřejnost nedokázala hradit. Odpůrci argumentují, že přiznávání viny vede k nesprávným a nepřesným výsledkům, neboť dispozici s případem ovládají irelevantní skutečnosti, které nemají nic společného s nápravným působením na obviněného, ani s požadavky na spravedlivé rozhodnutí z hlediska kontroly kriminality. Reálný výsledek takové dohody může být i takový, že pachatelé závažného trestného činu se podaří dosáhnout mírného trestu, nebo že nevinná osoba bude odsouzena. Poslední by se mohlo stát v případě, že by obviněný, přestože skutek nespáchal, učinil prohlášení viny v obavě, že by mohl být v hlavním líčení odsouzen k mnohem přísnějšímu trestu. Závěry amerických autorit však přes vědomí si možných nedostatků vyznívají ve prospěch plea bargaining.¹⁸

Procesní dohody ve Spolkové republice Německo

Základní aspekty institutu

Procesní dohody mezi státními zástupci a obviněnými, případně obžalovanými jsou uzavírány také v Spolkové republice Německo. Zde je činnost státního zástupce ovládána především zásadou legality, avšak od dvacátých let minulého století je státní zástupce postupně vybavován stále širší diskreční pravomocí.¹⁹ Uplatnění zásady oportunity v širším měřítku pomáhá omezit pracovní zatížení státního zástupce a soudu, a také může sloužit jako nástroj dekriminalizace, což odpovídá

¹⁶ Štěpán, s. 299

¹⁷ Šámal, P.: Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému, Praha 1999, s 327

¹⁸ tamtéž, s. 335

¹⁹ V současné době může například odložit trestní věc nebo nestíhat případ z různých praktických či politických důvodů.

moderním tendencím trestní justice.²⁰ Právě rozšíření diskreční pravomoci státního zástupce umožnilo v Německu uplatnění obdobného institutu, jakým je ve Spojených státech plea bargaining. Dohodovací řízení zde spočívá v neformálních jednání a diskusích, k nimž se scházejí státní zástupci, obhájci a soudci.²¹ Účelem těchto jednání je vyřízení věci, přičemž se někdy rozlišuje na formy legální a nelegální.

Exkurz: Šámal uvádí: „Obhájce se může například obrátit na státního zástupce a navrhnout, aby obviněný zaplatil určitou částku charitativní instituci, jestliže bude trestní stíhání proti němu zastaveno. Obhájce může také navrhnout, že obviněný prohlásí, že nebude navrhovat předvolání některých svědků k soudu, nebo že nepodá odvolání do viny a trestu, jestliže státní zástupce je ochoten odložit část věci nebo požádat soudce, aby uložil mírný trest. Podobné dohadování se může uskutečnit mezi obhájcem a soudcem nebo mezi státním zástupcem a soudcem.“²²

Z historie

Přestože taková neformální jednání jsou v praxi běžná, podrobná zákonná úprava pro ně chybí. Probíhání těchto dohod však bylo schváleno ústavním soudem.²³

Právní úprava

Právní úprava procesních dohod je poměrně nová a najdeme ji pouze v ujednání generálních státních zástupců v Karlsruhe ze dne 24.11.2005. Toto ustanovení zakotvuje pravidla, jimiž se řídí procesní dohody. (V současné době se však pracuje na rozsáhle novele trestního řádu, a v ní je již tento institut zahrnut.)

Zákonné podmínky pro použití procesních dohod

Jednání o procesní dohodě o rozsudku je možné zahájit jak v rámci hlavního líčení, tak kdykoliv mimo něj. Nezbytnou podmínkou dohody o rozsudku je kvalifikované přiznání obviněného o spáchání daného skutku. Přiznání, že obviněný spáchal daný skutek, musí být natolik konkrétní, aby bylo lze přezkoumat, zda je natolik v souladu se spisem, popř. s dosavadním stavem dokazování, že už není třeba dalšího objasňování věci. (Základním principem německého trestního řádu, a tedy každého trestního řízení vůbec, je zjištění skutkového stavu věci.)

Předpokladem úspěšného dohodovacího řízení jsou souhlasné návrhy státního žalobce a obžalovaného. Dohodu lze uzavřít o jakémkoliv trestném činu.

Předmětem dohody nemůže být výrok o vině. Právo na spravedlivý proces obžalovaného, které je vyvozováno z principu právního státu, dohodu o výroku o vině vylučuje.²⁴ Jako podklad pro dohodu může sloužit výhradně skutek, který se podle přesvědčení soudu skutečně stal. Trestně právní kvalifikace skutku však nemůže být předmětem dohody.²⁵

Formální náležitosti dohody

Nejsou stanoveny žádné zvláštní náležitosti. Podle stávající úpravy dohoda patrně musí splňovat základní náležitosti podání. Nezbytnou její součástí je souhlas státního zástupce a obviněného.

Postavení soudce v dohodovacím řízení

Podstatný obsah dohody oznámí předseda senátu ještě během hlavního líčení, dohoda se zaprotokoluje a stane se součástí spisu. Soudce schvaluje horní a dolní hranici trestu. Pokud státní zástupce nebo obžalovaný se soudem navrženým rozmezím nesouhlasí, nelze rozsudek na základě procesní dohody vydat.

---

²⁰ tamtéž, s. 337

²¹ Rozdíl oproti plea bargaining, uplatňovaných v americkém právu, je tedy na první pohled patrný.

²² tamtéž, s. 337

²³ BVerfG NStZ 1987

²⁴ BGBl. S. 1 1949, 2. (1)

²⁵ BGHSt 43, 195, 203, 204, BverfG NstZ 1987, 419

Od okamžiku, kdy dojde k dohodě o rozsudku a k přiznání obžalovaného, že daný skutek spáchal, je soud svým příslibem vázán až do ukončení řízení ve všech stupních. Vázanost soudu příslibem končí, pokud v dalším řízení vyjdou najevo podstatné polehčující nebo přitěžující okolnosti, které nebyly v době příslibu soudu známy.

Možnost podání opravného prostředku

Proti rozsudkům v trestních věcech (at' již rozhoduje soudce nebo senát), které byly vydány na podkladě dohody o rozsudku, není možné podat odvolání. Obžalovaný o tom musí být náležitě poučen.

Efektivnost

Podle literatury až 70% řízení ve Frankfurtu nad Mohanem končí tímto způsobem, přičemž se tak děje před zahájením hlavního líčení, často ještě ve fázi vyšetřování.²⁶ V praxi přicházejí v úvahu rovněž dohody o rozsudku.

Dohod se používá zejména pro trestnou činnost tzv. bílých límečků, která by si mohla vyžádat soudní proces trvající mnoho týdnů až měsíců, opět s cílem ušetřit čas a peníze. Dále k dohodám dochází u trestných činů souvisejících s požíváním narkotik (zde je zohledněno léčení pachatelů) a v případech dopravní trestné činnosti, kde tato praxe pomáhá k rychlejšímu a hospodárnějšímu projednání velkého množství trestných činů; navíc ve všech případech jednání o dohodě umožňuje obviněnému zúčastnit se stanovování přiměřené sankce za jeho trestný čin.²⁷

Dohoda o trestu v slovenském právním řádu

Základní aspekty institutu

Jde o proces, při kterém se obviněný (zpravidla zastoupený obhájcem, ale není to nutné) a prokurátor dohodnou na přijatelném návrhu rozhodnutí. Obviněný se vzdá práva projednat věc v hlavním líčení. Návrh poté schvaluje a vyhláší soudce, který se však samotných dohodovacích jednání neúčastní. Tento institut v slovenském právním řádu rozšiřuje možnosti použití odklonů, ale od samotných odklonů se odlišuje tím, že jej lze po splněných zákonných podmínkách aplikovat bez omezení na osobu obviněného, právní kvalifikaci skutku, druh trestu nebo výšku zákonem stanovené sazby. Lze jej aplikovat rovněž v případě mladistvých.²⁸

Z historie

Tento institut je upraven na Slovensku teprve od počátku roku 2006, kdy se stal součástí slovenského trestního řádu v rámci jeho rekonstrukce. Předtím v slovenské právní praxi nebyl znám.

Právní úprava

Zákonná úprava je v § 10, 232 a 331 – 333, zákona č. 301/2005 Sb., *trestního poriadku*. Slovenský trestní řád v § 10, kde jsou vysvětleny některé základní pojmy, uvádí:

*Trestné konanie je konanie podľa tohto zákona,
trestné stíhanie úsek od začatia trestného stíhania až
do právoplatnosti rozsudku, prípadne iného rozhodnutia*

²⁶ Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku 574, novele z. o trestním řízení soudním (trestní řád)

²⁷ Šámal, s. 338

²⁸ V řízení ve věcech mladistvých mladistvých však musí s dohodou souhlasit zákonný zástupce nebo obhájce.

orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu vo veci samej a prípravným konaním sa rozumie úsek od začatia trestného stíhania do podania obžaloby, návrhu na schválenie dohody o uznání viny a prijatí trestu (ďalej len "dohoda o vine a treste") alebo právoplatnosti rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní vo veci samej.²⁹

Zákonné podmínky pro použití dohody o trestu

Nezbytným předpokladem je, že výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňují závěr, že skutek je trestným činem a že ho spáchal obviněný, který se k spáchání skutku přiznal a svou vinu uznal, a provedené důkazy nasvědčují pravdivosti takového doznání.³⁰

Podnět k zahájení řízení o dohodě o trestu může dát obviněný, nebo může být toto řízení zahájeno prokurátorem i bez takového podnětu. Jak již bylo řečeno, lze ji uzavřít i s mladistvým (s podmínkou splnění zákonného zastoupení). Dohodou o trestu se rozumí dle slovenského práva také dohoda o upuštění od potrestání, a v případě mladistvých také podmíněné upuštění od potrestání a nařízení výchovných opatření.

Formální náležitosti dohody

Dohoda o trestu obsahuje označení účastníků, datum, místo a čas jejího sepsání, popis skutku s uvedením místa, času, případně jiných okolností, za kterých k němu došlo tak, aby skutek nemohl být zaměnitelný s jiným skutkem, právní kvalifikaci trestného činu, který byl skutkem spáchaný, a to včetně uvedení příslušného ustanovení trestního zákona, druh, výměru a způsob výkonu trestu, rozsah a způsob náhrady škody a ochranné opatření, pokud přichází v úvahu jeho uložení.

Součástí dohody o trestu může být i dohoda o náhradě škody. Pokud k této nedojde, na návrh prokurátora odkáže soud poškozeného s nárokem na náhradu škody či její části na občanské soudní nebo jiné řízení.

Postavení soudce v dohodovacím řízení

Soud návrh na dohodu o trestu zkoumá z hlediska jejího souladu s procesně právními předpisy, tj. zejména zda nedošlo k porušení práva na obhajobu, a nebo zda dohoda o trestu není zjevně nepřiměřená. Pokud soud ze shora uvedených důvodů návrh na dohodu o trestu neodmítne, doručí jej obviněnému, jeho obhájci a poškozenému. Stejnopis návrhu na dohodu o trestu spolu s předvoláním nebo uvědoměním se doručuje tak, aby prokurátor, obviněný a jeho obhájce měli na přípravu od doručení návrhu na dohodu o trestu aspoň pět pracovních dnů. (Lhůtu lze zkrátit jen s jejich souhlasem.) U ostatních osob, které se předvolávají nebo se pouze uvědomují stačí zachování třídní lhůty. O návrhu na dohodu o trestu rozhoduje soud ve veřejném zasedání.

Po zahájení veřejného zasedání prokurátor přednese návrh na dohodu o trestu a hned poté předseda senátu vyzve obviněného, aby zodpověděl deset otázek, jejichž účelem je zjistit, že obviněný dohodě o trestu rozumí, a že byl poučen o svých právech. Všechny otázky musí být zodpovězeny kladně. Pokud obviněný zodpoví aspoň jednu z otázek záporně, vrací se věc prokurátorovi do přípravného řízení. Pokud soud dohodu o trestu pro některý ze zákonných důvodů neschválí, vrací se věc rovněž do přípravného řízení. Pokud soud dohodu o trestu nepovažuje za spravedlivou, sdělí své výhrady stranám, které mohou navrhnout nové znění.

²⁹ zákon č. 301/2005 Sb., trestný poriadok, § 10 odst. 14

³⁰ trestný poriadok, § 232

Možnost podání opravného prostředku

Pokud je dohoda o trestu soudem schválena, je vydán potvrzující rozsudek, který musí být veřejně vyhlášen. Proti takovému rozsudku není v zásadě přípustné podat řádný ani mimořádný prostředek. Jedinými výjimkami, kdy je možno podat proti rozsudku o dohodě o trestu dovolání, jsou případy, kdy bylo zásadním způsobem porušeno právo na obhajobu, nebo z podnětu ministra spravedlnosti, pokud napadnutým rozhodnutím bylo porušeno některé z ustanovení trestního zákona nebo trestního řádu, upravující vazbu, anebo podmíněné propuštění odsouzeného z výkonu trestu odnětí svobody.³¹

Efektivita

Nová slovenská právní úprava měla za cíl dosáhnout, aby za pomoci dohody o vině a trestu a dalších odklonů od standardního trestního řízení, bylo vyřešeno až 80 % trestních věcí. Z materiálu Vyhodnocení postupu prokurátorů v řízení o vině a trestu vyplývá následující:

Období:	leden – prosinec 2006
Celkový počet uzavřených dohod:	3244
Počet soudem schválených dohod:	2165
Počet soudem neschválených dohod:	53

Soudem neschválené dohody v roce 2006 byly vráceny zpět do přípravného řízení. Z tohoto celkového počtu před prvním lednem 2007 soudy nerozhodly o 613 obviněných, u kterých prokurátoři podali soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu.³²

Shrnutí

Ačkoliv má plea bargainig na evropském kontinentě více odpůrců než v samotných Spojených státech, čím dál ve větší míře proniká do kontinentálních právních systémů, a ovlivňuje je. Typickým jsou kromě tzv. alternativní prostředků standardního trestního řízení (zvláště odklony) dohody o vině a trestu. Kromě shora uvedených evropských států má ve svém právu podobný institut také Itálie, Španělsko a Polsko. Spolková republika Německo, kde dosud dohody nebyly upraveny formou zákona, se chystá tento institut do trestního řádu zařadit. Rovněž Česká republika zvažuje zahrnout do svého právního řádu dohodu o vině a trestu v podobě, které se nejvíce blíží slovenské dohodě o trestu.

Seznam použité literatury a použitých pramenů

BGBI. S. 1 1949

BGHSt 43, 195, 203, 204, BVerfG NStZ 1987, 419

Brňáková, S.: Dohoda o vině a trestu, in: Trestně právní revue č. 9/2008

BVerfG NStZ 1987

Curzon, L. B.: Dictionary of Law, Plymouth 1979

Důvodová zpráva k sněmovnímu tisku 574, novele z. o trestním řízení soudním (trestní řád)

Fico, R.: Vyjednáváná spravedlnost', in: Justičná revue, č. 6 – 7/1991

³¹ trestný poriadok, § 231 – 235,

³² Brňáková, S.: Dohoda o vině a trestu, in: Trestně právní revue č. 9/2008

Inciardi, J.A.: Trestní spravedlnost, Praha 1994

Šámal, P.: Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému, Praha 1999

Štěpán J.: Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech, in: Právo a zákonnost, č. 5/1991

U.S.C. Notes of Advisory Committee on Rules—1974 Amendment 18

US Code: Title 18A, Rule 11

Zákon č. 301/2005 Sb., trestný poriadok